

ע"פ 6643/20 - עמירה זוהדי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 6643/20

לפני:

כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופטת ע' ברון

המערער:

עמירה זוהדי

נגד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 9.8.2021 בת"פ 34637-09-16 שניתן על-ידי
כבוד השופטת ח' מ' לומפ

תאריך הישיבה:

ל' בסיון התשפ"א (10.6.2021)

בשם המערער:

עו"ד יונתן קיוול

בשם המשיבה:

עו"ד יורם הירשברג

בשם שירות המבחן:

גב' ברכה וייס

מתורגמן לשפה הערבית:

אשרף קרעין

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 9.8.2020, בת"פ 34637-09-16 (השופטת ח'מ' לומפ), שבגדרו הושת על המערער עונש של 14 חודשי מאסר בפועל, לצד עונשים נלווים.
רקע והליכים קודמים
2. עניינו בערעור על עונש המאסר בפועל, ועל כן נפרט את העובדות הצריכות לעניין זה בלבד. ביום 28.11.2019 הודה המערער, זוהדי עמירה, בעובדות כתב אישום מתוקן שהוגש בעניינו, בהמשך להסדר טיעון שנחתם בינו לבין המדינה. על-פי המתואר בכתב האישום, בין השנים 2010-2015, נקשרו זוהדי וחברת ע.ז. מיטל עבודות בניה הנדסיות בע"מ אשר בבעלותו (להלן: החברה), באמצעות אדם נוסף (להלן: האדם האחר), עם קבוצה עבריינית שעסקה בהונאת רשויות המס. כך, לפי הנטען, בתקופה האמורה הוציאה הקבוצה חשבוניות מס פיקטיביות על שם חברות קש שונות, בסך כולל של 6,520,221 ₪, הגם שלא עמדו מאחוריהן עסקאות כלשהן; זוהדי מצדו רשם את החשבוניות הפיקטיביות הללו בספרי החברה, ניכה בגין מס תשומות בסך של 993,762 ₪; ולאחר שהועבר הכסף לחברות הקש ומס התשומות נוכה, קיבלו לידיהם זוהדי והאדם האחר כסף מזומן, בשיעור סך התשלום ששולם כנגד החשבוניות, בניכוי עמלה של 8%.
- עוד נטען בכתב האישום המתוקן, כי בתקופה האמורה רשם זוהדי בספרי החברה 29 מסמכים שנחזו כחשבוניות מס אוטונומיה (חשבוניות P), על שם עוסקים שונים, בסך כולל של 3,150,892 ₪. גם החשבוניות הללו התבררו כפיקטיביות, וגם בגין נוכה מס תשומות שלא כדין, בסך כולל של 457,822 ₪.
3. זוהדי הודה כאמור בעובדות כתב האישום המתוקן, ועל בסיס הודאתו-זו הורשע בעבירות שיוחסו לו: עבירות של קשירת קשר עם אדם לביצוע פשע ורישום כוזב במסמכי תאגיד (לפי סעיפים 423 ו-499 לחוק העונשין, התשל"ז-1977); עבירות שונות של התחמקות או השתמטות מתשלום מע"מ, חלקן בנסיבות מחמירות (לפי סעיפים 117(ב)(1), 117(ב)(3), 117(ב)(5), 117(ב)(6), 117(ב)(8) ו-117(ב)(1)-(2)-(3) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: חוק מס ערך מוסף)); ועבירות שונות של התחמקות במזיד מתשלום מס הכנסה, או עזרה לאדם לעשות כן (לפי סעיפים 220(2), 220(4) ו-220(5) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: פקודת מס הכנסה)).
4. עוד הוסכם בהסדר הטיעון, כי המדינה תטען לעונש של 20 חודשי מאסר בפועל; כי הצדדים יעתרו בהסכמה להשתתף עונש של מאסר על-תנאי בהתאם לשיקול דעת בית המשפט; וכי בית המשפט יטיל עונש של קנס כספי על זוהדי, בהתאם לטיעונים שישמעו הצדדים בעניין.
5. לאחר שנשמעו הטיעונים לעונש, ביום 9.8.2020 ניתן גזר הדין. תחילה, עמד בית המשפט המחוזי על תסקיר שירות המבחן בעניינו של זוהדי, אשר לו פנים לכאן ולכאן: מצד אחד, צוין כי עסקינן באדם צעיר, המנהל אורח חיים נורמטיבי, אשר הסתבכותו בפלילים מהווה עבורו "גורם מרתיע מאוד", ומחדדת לו את גבולות המותר והאסור; מצד שני, הודגש כי על אף שזוהדי

מבין שעליו לשאת בהשלכות למעשיו, הוא "מתאפיין במוקד שליטה חיצוני", תוך נטילת "אחריות חלקית", ונטייה לצמצום וטשטוש של חלקו בביצוע המעשים. בשורה התחתונה אפוא, המליץ שירות המבחן כי יושת על זוהדי עונש מוחשי, לשם חידוד הצבת הגבולות.

6. בהמשך, ניגש בית המשפט המחוזי לקבוע את מתחם העונש ההולם. בהקשר זה הודגשו האינטרס החברתי המוגן שביסוד עבירות המס – אכיפת החוק, לבל יתחמקו נישומים מנשיאת חלקם במימון הקופה הציבורית; עמדת ההלכה הפסוקה – שלפיה ככלל יש להטיל על עברייני מס עונש מאסר בפועל, לצד הקנס הכספי; ונסיבות ביצוע העבירה בעניינו של זוהדי – אשר מעשיו בוצעו בהיקף משמעותי, "במשך מספר שנים, בשיטתיות, בתחכום ובתכנון מוקדם", ובגינום חמק מתשלום מס בסכומים גבוהים. על כן, ולאחר שסקר את מדיניות הענישה הנוהגת בכגון דא, העמיד בית המשפט המחוזי את מתחם העונש ההולם בין 12 ל-30 חודשי מאסר בפועל, לצד קנס בשיעור הנע בין 20,000 ₪ ל-200,000 ₪.

7. לבסוף, ולאחר שלא מצא לנכון לסטות ממתחם הענישה, פנה בית המשפט המחוזי לגזור את עונשו של זוהדי בגדרי המתחם. במסגרת השיקולים לקולא, ניתנה הדעת על מצבו המשפחתי של זוהדי, אשר נושא בנטל לפרנסת אחיו והוריו; על עברו הפלילי הנקי, בכל הקשור לעבירות מסים, והעובדה שלא עבר עבירה בתקופת ניהול ההליכים; על כך שלא הרוויח מביצוע העבירות; על הקשיים הראייתיים בתיק; על תסקיר שירות המבחן הנזכר לעיל, שלפיו ההליך הפלילי משמש עבורו גורם מרתיע; ועל הזמן השיפוטי שנחסך בעקבות הודאתו, כמו גם שיתוף הפעולה מצדו, כאשר העיד נגד מעורבים אחרים בפרשה. עוד ציין בית המשפט, כי שקל את "דבריו של ב"כ [של זוהדי] לפיהם קיימים מעורבים בפרשה אשר חלקם באירוע לא היה זניח, ואף היה משמעותי יותר מחלקו של [זוהדי], אשר כלל לא הועמד לדין", אולם לצד זאת הבהיר כי המדינה "הביאה הסבר לאי הגשת כתב האישום נגדם בשל כך שלא היו מספיק ראיות". כמו כן, באשר לזמן הלא מבוטל שחלף ממועד הגשת כתב האישום ועד למועד ההרשעה, הודגש כי חלוף הזמן "חלקו נבע מדחיות חוזרות ונשנות של [זוהדי] וחלקו מכך שלא הועברו כל חומרי החקירה". לחומרה הובאו בחשבון נטייתו של זוהדי לצמצם את אחריותו, כמו גם המלצת שירות המבחן להטלת עונש מוחשי.

על כן – ולאחר שהתייחס גם לעונשים שהוטלו על מעורבים אחרים בפרשה, משיקולי אחידות בענישה, כמו גם לכך שהמחדלים שבגינם הועמד זוהדי לדין לא הוסרו – הגיע בית המשפט המחוזי לכלל מסקנה כי יש להטיל על זוהדי עונש בשליש התחתון של מתחם הענישה, וגזר עליו עונש של 14 חודשי מאסר בפועל; 9 חודשי מאסר על-תנאי, אם יעבור בתוך שנתיים עבירה של קשירת קשר לביצוע פשע, או עבירת מרמה מסוג פשע, או כל עבירה מסוג פשע לפי פקודת מס הכנסה או חוק מס ערך מוסף; 3 חודשי מאסר על-תנאי, אם יעבור בתוך שנתיים עבירה מסוג עוון כאמור; וקנס בסך של 20,000 ₪, או ארבעה חודשי מאסר תחתיו.

מכאן הערעור שלפנינו.

טענות הצדדים

8. את טענותיו של זוהדי, אלה שבכתב ואלה שהשמיע בעל-פה בא-כוחו בדיון לפנינו, ניתן לחלק לשלושה נדבכים: הנדבך ראשון נוגע לטענות הקשורות בהגינות ההליך, מתחום ההגנה מן הצדק. בעניין זה נטען, כי התנהלות המדינה לוקה באכיפה סלקטיבית, המובילה לענישה סלקטיבית, באשר העונש שנגזר על זוהדי חמור מעונשם של אחרים בפרשה, ללא הצדקה, וכאשר

ישנם מעורבים נוספים – ובפרט האדם האחר שנזכר בכתב האישום המתוקן – שבאופן תמוה הוחלט שלא להעמידם לדין. עוד טוען זוהדי בהקשר זה, כי גזר הדין לא מתחשב בתיקונים שנעשו בכתב האישום – אשר נעשו מתוך אינטרס של המדינה, על רקע קשיים ראייתיים שנתגלו בתיק, כמו גם כשלים בהעברת חומרי החקירה. הנדבך שני קשור בפרק הזמן הממושך שחלף מפתחת החקירה ועד להעמדה לדין. לפי זוהדי ובא-כוחו, בניגוד לאמור בגזר הדין, אין לתלות בהם את האחריות להימשכות ההליכים; אלא במדינה, שתכופות החליפה את הגוף התובע, דבר שבכל פעם הצריך מהתובעים ללמוד מחדש את התיק. הנדבך השלישי נוגע לנסיבות האישיות של זוהדי, והכשל בהכנת התסקיר בעניינו, אשר התבסס על שיחות שנערכו עמו בשפה העברית, הגם שאיננו שולט בה, לפי הנטען, באופן מיטבי. לגבי נסיבותיו האישיות, טוען זוהדי כי בעקבות ההליך הפלילי – חלה תמורה משמעותית בחייו, התחתן, והתייצב מבחינה תעסוקתית; כי התסקיר שנערך בעניינו לקראת הדיון בערעור זה – יעיד; וכי בהינתן זאת – אין תועלת בהשמטתו במאסר מאחורי סורג ובריח.

על יסוד כל האמור, טוען זוהדי כי העונש שהוטל עליו מחמיר עמו יתר על המידה, כי יש להפחיתו, ולהמירו בנשיאת המאסר בדרך של עבודות שירות.

9. המדינה דוחה את טענותיו של זוהדי מכל וכל. ראשית נטען, כי קו הטיעון שמציג זוהדי בערעור עומד בסתירה חזיתית להסדר הטיעון, שעל-פיו כאמור הודה בעובדות כתב האישום המתוקן, תוך ידיעה והסכמה לכך שהמדינה תטען לעונש של 20 חודשי מאסר בפועל. שנית, בנוגע לאופן עריכת התסקיר בבית המשפט המחוזי, מדגישה המדינה כי זוהדי דובר את השפה העברית, כי לא נזקק למתורגמן בבית המשפט, וכי לא צוין – לא בתסקיר בבית המשפט המחוזי, גם לא בזה שנערך לקראת הערעור דנן – כי שיחה עמו בשפה העברית היוותה בעיה לעריכת תסקיר מהימן בעניינו. כמו כן, לגבי התסקיר שנערך לקראת הדיון בערעור, נטען כי הגם שהתסקיר – שזו הפעם התבסס על שיחה בעברית – ככלל חיובי, הרי שבסופו של דבר לא בא שירות המבחן בהמלצה להפחתה בעונש, וממילא אין בתסקיר העדכני כדי ללמד על כשלים שנפלו בהליך לפני בית המשפט המחוזי. בכל הנוגע לטענות בדבר אכיפה או ענישה סלקטיבית, סבורה המדינה כי אין מקום למזער את חלקו של זוהדי בביצוע המעשים, באשר כעולה מעובדות כתב האישום, ברי כי נטל חלק משמעותי בביצוע העבירות. אשר לטענות ההגנה מן הצדק, מדגישה המדינה כי עניינו של זוהדי נדון כחלק מפרשה גדולה, והגם שאמנם חלק מהמעורבים לכאורה בפרשה לא הועמדו לדין בסופו של דבר, הרי שהדבר נעשה משיקולים לגיטימיים, דוגמת קשיים ראייתיים וכיוצא באלה.

בשורה התחתונה, אם כן, עומדת המדינה על כך שהעונש שנגזר על זוהדי – הולם את נסיבות העניין, כמתחייב ממדיניות הענישה בעבירות מס; וכי הדברים נכונים ביתר שאת, שעה שהמחדל בתיק לא הוסר, כאשר עד היום הלכה למעשה מחזיק זוהדי בכספים השייכים לקופת המדינה.

דיון והכרעה

10. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, מזה ומזה – ולאחר שבמהלך הדיון בערעור ניסינו להפך בזכותו של המערער, שמא יש מקום לנקוט כלפיו אמת מידה שלפנים משורת הדין – באתי לכלל מסקנה כי אין מקום להעתיק לערעור. כידוע, עונש שהטילה הערכאה הדיונית – ערכאת הערעור תתערב בו במשורה, במקרים חריגים בלבד, בהינתן טעות מהותית שנפלה בפסק הדין או סטייה של ממש ממדיניות הענישה (ראו, בין רבים: ע"פ 8436/20 אמסלם נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (7.6.2021)). בעניינו, אין ממש

בטענות לפגמים בהליך; אם לגבי אכיפה או ענישה סלקטיבית, אם לגבי אי-שקילות התיקונים שהוטמעו בכתב האישום. כאמור, בגזר הדין פירט בית המשפט המחוזי את העובדות כפי שנכתבו בכתב האישום המתוקן, והתייחס לעניינם של אחרים בפרשה. אמנם, בדיון לפנינו הבהיר ב"כ המדינה כי עד כה ניתנו 24 גזרי דין במסגרת הפרשה - ולא 36, כפי שצוין בגזר הדין; אולם על כל פנים, אין לכך השלכה מהותית, והעיקר הריהו שהיבט זה לא נעלם מעיניו של בית המשפט המחוזי. מכלול ההיבטים הללו - הובאו אפוא בחשבון, ולא שוכנעתי כי זוהדי זכה ליחס בלתי שוויוני, או לא הוגן. הוא הדין בנוגע לטענה כי האשם בהימשכות ההליכים רובץ לפתחה של המדינה - עניין אשר צוין במפורש בגזר הדין, כשיקול לקולא, אם כי באופן מסוים.

11. אשר לנסיבות האישיות של זוהדי. ראשית, אפילו אני - ולא בלי ספק - כי יש ממש בטענותיו של זוהדי בדבר עריכת התסקיר בעברית ולא בערבית, וכי הדבר פעל לרעתו, הרי שבהליך הכנת התסקיר לקראת הדיון בערעור דנן נעשו השיחות עם זוהדי בערבית; בכל מקרה, אם כן, אפילו היתה תקלה, נראה כי עניין זה בא על תיקונו. שנית, והוא העיקר, הגם שאין חולק כי התסקיר הנוכחי חיובי - לא שוכנעתי כי הדבר מצדיק את התערבותו. זוהדי הפנים את חומרת מעשיו, ההליך הפלילי הרתיעו, הוא עושה מאמצים לחזור למוטב - וטוב שכך. יחד עם זאת, בית משפט זה עמד לא פעם על החומרה בעבירות המס, בפרט כאשר הן נעשות לאורך תקופה, בסכומים גדולים (רע"פ 512/04 אבו עביד נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(4) 381, 384 (2004)); ועל הצורך בהטלת עונש מאסר בפועל בגין (ע"פ 624/80 חברת וייס ארנסט בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(3) 211, 217-218 (1981)); ע"פ 5139/19 לביא נ' מדינת ישראל, פסקה 22 (17.3.2020); ע"א 2823/18 בדיר נ' רשות המיסים, פסקה 25 (3.3.2020)). כאמור בגזר הדין, נסיבותיו האישיות של זוהדי נשקלו, הביאו להקלה בעונשו בגדרי המתחם. אולם שיקול זה איננו חזות הכל; אין להקל ראש בסכומים הגבוהים שזוהדי חמק מלשלמם, ובהינתן שהכסף לא הוחזר, כך שבסופו של יום הציבור הוא זה שנושא בנזק - בדיון קבע בית המשפט המחוזי כי מתחייב עונש מאסר בפועל. גם לא מצאתי כי העונש שהושת, חורג באופן משמעותי ממדיניות הענישה בהשוואה למקרים דומים אחרים, לא כל שכן בהשוואה לעניינם של אחרים בפרשה דנן; ממילא, אסמכתאות משכנעות לתמיכה בטענות הללו - לא הובאו לפנינו.

12. הנה כי כן, בית המשפט המחוזי - שקל את המכלול; פגמים של ממש בניהול ההליך - לא מצאתי; והעונש שנגזר על זוהדי - הולם את חומרת מעשיו, מתחשב בנסיבותיו האישיות, כמו גם בנסיבות ביצוע העבירה. אין עילה להתערבות בשלב הערעור.

אציע אפוא לחברותי לדחות את הערעור.

ש ו פ ט

השופט ע' ברון:

אני מסכימה.

עמוד 5

ש ו פ ט ת

השופטת ד' ברק-ארז:

אני מסכימה עם חברי השופט נ' סולברג כי דין הערעור להידחות.

בשולי הדברים, ביחס לטענות שנסבו על עריכת התסקיר, אוסיף כי נזכר בו שהמערער ציין בפני קצינת המבחן כי למד את השפה העברית כולל קרוא וכתוב. מכל מקום, כפי שציין חברי, ניתן להתרשם כי בסופו של דבר במקרה דנן לא נגרע חלקו של המערער, בפרט כאשר התסקיר העדכני התבסס על שיחה עם המערער בשפתו. יחד עם זאת, על דרך הכלל ובמבט הצופה פני עתיד, יש לציין את החשיבות הרבה הנובעת להקפדה, ככל הניתן, על כך שהכנת התסקיר תהיה מבוססת על שיחה עם הנאשם בשפה שבה הוא מתבטא בצורה מיטבית. ולא כל שכן כך כאשר מדובר בשפה הערבית, שלה מעמד רשמי במדינת ישראל, ומה גם שבשירות המבחן מועסקים אנשי מקצוע שזוהי שפתם.

ש ו פ ט ת

לפיכך הוחלט כאמור בפסק הדין של השופט נעם סולברג.

המערער יתייצב לריצוי עונשו לתחילת ריצוי עונשו בבימ"ר ניצן ביום 4.7.2021 בשעה 09:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס בטלפונים: 08-9787377, 08-9787336.

ניתן היום, ז' בתמוז התשפ"א (17.6.2021).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט